

1 Důkazní břemeno

Hlavní právní základ je stanoven v:

článcích 249–365 občanského soudního řádu (*Codul de procedură civilă*).

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

Tvrzení učiněné v rámci řízení musí prokázat strana, která je učinila, vyjma zvláštních situací stanovených v zákoně. Důkazní břemeno nese žalující strana. U námitek žalované strany nese důkazní břemeno tato strana. V případě domněnky může důkazní břemeno přejít ze strany, která by je jinak nesla, na protistranu.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Nikdo nemusí dokazovat to, co je soudu nepochybně známo.

Má se za to, že soud zná platné rumunské právní předpisy. Avšak právní předpisy, které nejsou zveřejněné v rumunském Úředním věstníku (*Monitorul Oficial*) nebo jinak, mezinárodní úmluvy, smlouvy a dohody platné v Rumunsku, ale nezačleněné do vnitrostátních právních předpisů a zvykové mezinárodní právo musí příslušná strana prokázat. Pravidla stanovená v utajovaných písemnostech mohou být prokázána a použita pouze za podmínek stanovených zákonem. Soud může z vlastního podnětu přihlídnout k právnímu předpisu jiného státu, byl-li citován před soudem. Zahraniční právo musí být prokázáno v souladu s ustanoveními občanského zákoníku (*Codul civil*), která se zabývají obsahem cizího práva.

Je-li nějaká skutečnost všeobecně známa nebo není zpochybňována, může soud rozhodnout, že vzhledem k okolnostem v projednávané věci není nutné tuto skutečnost prokazovat. Zvyklosti, pravidla chování a postupy stanovené mezi stranami musí prokázat strana, která se o ně opírá. Místní pravidla musí prokázat strana, která se o ně opírá, pokud si to soud vyžádá.

Domněnkou se rozumí závěr, který zákon nebo soud vyvozuje na základě známé skutečnosti s cílem prokázat neznámou skutečnost. Právní domněnka (*prezumtă legală*) zbavuje osobu, která z ní těží, důkazního břemene v souvislosti se skutečností, kterou zákon považuje za prokázanou. Právní domněnku lze vyvrátit důkazem prokazujícím opak, není-li zákonem stanoveno jinak.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

Důkazy musí být přípustné a relevantní s ohledem na výsledek řízení. Povolí-li soud důkaz týkající se určitých skutečností, o tom, zda byly dotčené skutečnosti prokázány, rozhodne soud podle vlastního uvážení, není-li zákonem stanoveno jinak.

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

Důkazy musí navrhnout žalující strana ve své žalobě a žalovaná strana ve své obhajobě, není-li zákonem stanoveno jinak; v opačném případě mohou být důkazy nepřipustné. Pokud navrhované důkazy nestačí k úplnému vyřešení projednávané věci, nařídí soud stranám, aby je doplnily. Soud může z vlastního podnětu strany upozornit na potřebu dalších důkazů a může nařídit, aby byly další důkazy provedeny, i když s tím strany nesouhlasí.

Strany mohou navrhnout provedení těchto důkazů: písemností, znaleckých posudků, svědeckých výpovědí, ohledání a výslechu strany, pokud protistrana požádá o předvolání uvedené strany, aby svědčila. Nový občanský soudní řád rovněž upravuje fyzické důkazy; to by mohlo být relevantní v určitých kategoriích občanskoprávních sporů (např. při rozvodových řízeních).

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Soud nejprve posoudí, zda jsou důkazy navrhované stranami přípustné, a poté vydá usnesení, které stanoví skutečnosti, které musí být prokázány, povolené důkazy a povinnosti stran týkající se provádění důkazů. Je-li to možné, budou důkazy provedeny v rámci stejného jednání, při němž byly povoleny.

Provádění důkazů se řídí několika základními pravidly: důkazy se provádějí v pořadí stanoveném soudem; důkazy by měly být pokud možno provedeny při stejném jednání; důkazy se provádějí před věcnou argumentací; důkazy a jejich vyvrácení se provádí pokud možno zároveň.

Důkazy se provádějí s vyloučením veřejnosti (*in camera de consiliu*), před soudem, který o věci rozhoduje, není-li zákonem stanoveno jinak. Pokud mohou být důkazy z objektivních důvodů provedeny jinde, může tak být učiněno na základě žádosti o právní pomoc soudu téhož stupně nebo soudu nižšího stupně, neexistuje-li v daném místě soud téhož stupně.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Důkazy mohou být použity pouze tehdy, pokud splňují určité podmínky týkající se jejich zákonnosti (*legalitate*), věrohodnosti (*verosimilitate*), relevance (*pertinență*) a opodstatněnosti (*concludentă*). Co se týče zákonnosti, navrhovaný důkaz musí být důkazem podle zákona a nesmí být ze zákona zakázán.

Z hlediska věrohodnosti požadovaný důkaz nesmí být v rozporu se všeobecně uznávaným přirozeným právem. Pokud jde o relevanci, musí se důkaz týkat předmětu soudního řízení, tj. skutečností, které je nutno prokázat na podporu žaloby nebo obhajoby předložené stranami. Aby byly důkazy přípustné, musí být také věrohodné a musí vést k vyřešení sporu.

Soud musí zamítnout žádost o předložení listinného důkazu, pokud se obsah písemnosti týká pouze osobních záležitostí souvisejících s důstojností či soukromím určité osoby, pokud by předložení listinného důkazu bylo v rozporu s povinností mlčenlivosti nebo pokud by mohl být základem pro trestní stíhání dané strany, manželky dané strany nebo pokrevního příbuzného či příbuzného spřízněného sňatkem až do třetího stupně příbuzenství.

Důkaz v podobě svědecké výpovědi není přípustný pro prokázání právního úkonu o hodnotě přesahující 250 RON, pro který zákon vyžaduje listinný důkaz.

Svědecká výpověď je jako důkaz nepřipustná také tehdy, je-li v rozporu s obsahem formální písemnosti.

Důkazy navrhuje žalující strana v žalobě nebo žalovaná strana v žalobní odpovědi. Důkazy nenavržené tímto způsobem si může soud vyžádat a povolit v jakékoli z těchto situací: potřeba důkazů vycházející ze změny tvrzení; potřeba důkazů vzniklá v průběhu řízení, kterou strana nemohla předvídat; strana soudu ukáže, že z dobrého důvodu nebyla schopna požadovaný důkaz předložit v povolené lhůtě; provedení důkazu nevede k odročení soudu; všechny strany výslovně souhlasily.

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Právní úkon nebo skutečnost lze prokázat pomocí písemností, svědků, domněnek, doznání jakékoli ze stran (z vlastního podnětu nebo v odpovědi na výslech), znaleckých posudků, fyzických důkazů, ohledání nebo jiné formy důkazů stanovené zákonem.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Svědky navrhuje strany, a to buď žalující strana v žalobě, nebo žalovaná strana v žalobní odpovědi. Když soud povolí dokazování pomocí svědků, předvolá svědky k jednání.

Pokud soud považuje za vhodné získat názor odborníků v zájmu vyjasnění skutečností, na žádost stran nebo z vlastního podnětu jmenuje jednoho nebo tři znalce a vydá usnesení, v němž stanoví aspekty, k nimž poskytnou svůj posudek, a lhůtu, během níž tak musejí učinit. Závěry znalců se zaznamenávají do znaleckého posudku. Strany nebo soud mohou požádat o nový posudek od jiného znalce, přičemž musí uvést důvody.

Co se týče listinných důkazů, může každá strana předložit písemnosti, které chce během jednání použít, a to v podobě řádně ověřené kopie. Strana musí mít k dispozici i originál a musí být schopna jej na žádost předložit u soudu. Pokud tak neučiní, nebude příslušná písemnost brána v potaz. Soud může nařídít předložení určité písemnosti v držení některé strany, pokud se jedná o společnou písemnost stran soudního sporu, pokud daná strana písemnost sama zmínila u soudu nebo pokud je povinna ji předložit. Má-li strana písemnost v držení a nemůže ji předložit u soudu, může být pověřen soudce, v jehož přítomnosti mohou strany do písemnosti nahlédnout v místě, kde se nachází. Je-li písemnost v držení třetí strany, může být tato strana předvolána jako svědek a požádána, aby písemnost přinesla.

Důkaz provede příslušný soud s vyloučením veřejnosti. Pokud musí být důkazy provedeny jinde, bude tak učiněno pověřeným soudem téhož stupně nebo soudem nižšího stupně, neexistuje-li v daném místě soud téhož stupně. Jestliže to typ důkazu umožňuje a strany souhlasí, může soud, který důkaz provádí, upustit od předvolání stran.

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Důkazní prostředky mají stejnou sílu, kromě případů výslovně stanovených zákonem.

Strany často akceptují úředně vystavené listiny (*forma autentica*) s ohledem na výhody těchto listin, včetně presumpce pravosti, což znamená, že osoba, která se o úředně vystavenou listinu opírá, je zbavena důkazního břemena.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Jako důkaz právního úkonu o hodnotě přesahující 250 RON je přípustný pouze listinný důkaz, byť existují určité výjimky, kdy se akceptují také svědecké výpovědi.

Úředně vystavená listina představuje v případě jednání s jakoukoli osobou nezvratný důkaz skutkových zjištění učiněných osobně osobou, která písemnost v souladu se zákonem úředně vystavila, pokud listina není prohlášena za falešnou. Prohlášení stran zaznamenaná v úředně vystavené písemnosti mohou být použita jako důkaz, pokud není prokázán opak.

Existují-li domněnky, které jsou ponechány k úvaze soudu, může se o ně soud opřít jen tehdy, mají-li dostatečnou váhu a sílu, aby bylo možné tvrzenou skutečnost považovat za pravděpodobnou. Takové domněnky lze akceptovat pouze tehdy, pokud zákon připoustí dokazování pomocí svědků.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Viz odpověď na otázku 2.11.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Občanský soudní řád nestanoví důvody, na základě nichž může svědek odmítnout vypovídat, uvádí pouze osoby, které nemohou svědčit u soudu, a osoby, které nemohou být předvolány jako svědci. Viz odpověď na otázku 2.11.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědecký?

Soud sankcionuje svědky, kteří se nedostaví k soudu nebo odmítnou vypovídat. Když se svědek nedostaví k soudu na základě prvního předvolání, může soud vydat soudní příkaz k předvedení dané osoby k soudu (*mandat de aducere*). V urgentních záležitostech může soud takový příkaz vydat i pro první jednání.

Jestliže se osoba nedostaví nebo odmítne odpovídat na otázky, může to soud považovat za doznání nebo pouze za počáteční důkaz ve prospěch strany, která navrhla předvolání daného svědka.

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědecký?

Svědčít nemohou tyto osoby: pokrevní příbuzní a příbuzní spřízněni sňatkem až do třetího stupně příbuzenství; manžel/manželka, bývalý/á manžel/manželka, snoubenec/snoubenka nebo partner/partnerka žijící ve společné domácnosti; osoby v nepřátelském vztahu nebo mající zájem vůči jakékoli ze stran; osoby, které soud zbavil práva na spravování jejich majetku (*sub interdicție judecătorească*); a osoby usvědčené z křivého svědecký. V soudních sporech týkajících se určení otcovství, rozvodu nebo jiných rodinných vztahů může soud vyslechnout pokrevní příbuzné a příbuzné spřízněné sňatkem, vyjma potomků.

Tyto osoby jsou osvobozeny od plnění úlohy svědka:

duchovní, zdravotničtí pracovníci, lékárníci, právníci, veřejní notáři, soudní vykonavatelé, mediátoři, porodní asistentky a zdravotní sestry a veškeré další osoby, které musejí ze zákona zachovávat mlčenlivost nebo služební tajemství v souvislosti se skutečnostmi, které se dozvědí při plnění svých povinností nebo výkonu svého povolání, a to i poté, co svoji činnost ukončili,

soudci, státní zástupci a veřejní představitelé, a to i po skončení služebního poměru, v souvislosti s důvěrnými okolnostmi, o nichž se během svého funkčního období dozvěděli,

osoby, které by na základě své výpovědi mohly vystavit sebe, své příbuzné, manžela/manželku, bývalého manžela / bývalou manželku atd. trestnímu stíhání nebo veřejnému opovržení.

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Soud předvolává svědky a určuje pořadí, ve kterém budou vyslechnuti. Před výslechem svědek uvede svoji totožnost a musí přísahat. Každý svědek musí být vyslechnut zvlášť. Svědek nejprve odpoví na otázky předsedy soudu a poté se svolením předsedy na otázky strany, která jej navrhla, a protistrany. Svědek, který se nemůže k soudu dostavit, může být vyslechnut na místě, kde se nachází.

Požítování audio nebo video záznamu svědecký neupravují žádná právní ustanovení, nicméně tyto záznamy jsou přípustné. Na žádost zainteresované strany předložené v souladu se zákonem může být následně pořízen přepis záznamu.

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Jestliže strana, která předložila nějakou písemnost, trvá na tom, aby byla použita, i přesto, že bylo vzneseno tvrzení, že se jedná o falzifikát, a toto tvrzení nebylo staženo, a pokud existují indicie ukazující na autora tohoto falzifikátu nebo spolupachatele, může soud soudní proces přerušit a údajně falšovanou písemnost ihned předat odpovědnému státnímu zástupci spolu se zprávou vypracovanou za tímto účelem, aby bylo padělání vyšetřeno. Není-li možné zahájit trestní řízení nebo v něm pokračovat, vyšetří padělání občanskoprávní soud.

Na druhou stranu, pokud někdo ve zlém úmyslu zpochybnil sepsání či podpis písemnosti nebo autentičnost audio či video záznamu, uloží mu soud pokutu.

Při posuzování svědeckých výpovědí soud zohlední upřímnost svědků a okolnosti, za nichž se dozvěděli o skutečnostech, které jsou předmětem jejich výpovědi. Jestliže má soud na základě řízení podezření, že se svědek dopustil křivého svědectví nebo byl uplacen, vypracuje zprávu a předá věc odpovědnému státnímu zástupci.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Pokud některá ze stran dozná skutečnost, kterou protistrana použila jako základ své žaloby či žalobní odpovědi, považuje se toto doznání za důkaz. Doznání učiněné u soudu je důkazem proti osobě, která je učinila; soud musí zohlednit celé doznání a nemůže oddělovat jednotlivé části, pokud se netýkají samostatných skutečností, které spolu vzájemně nesouvisí. Mimosoudní doznání může soud posuzovat dle vlastního uvážení. Vztahují se na ně požadavky pro přípustnost a provádění důkazů, jimiž se řídí ostatní důkazy podle obecné právní úpravy.

Soud může souhlasit s předvoláním jakékoli ze stran za účelem vyslechnutí této strany ohledně jejího jednání, pokud je to relevantní pro rozhodnutí v dané věci.

Související odkazy:

<http://www.just.ro/>

Poslední aktualizace: 27/11/2018

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.